

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т. в. о. ректора Національного
університету цивільного захисту
України

Ігор РОМАНЮК

2024 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Аніщенка Михайла Анатолійовича**

**«Державна антикорупційна політика України у сфері охорони здоров'я»
для здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління
зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління**

Науковий рівень дисертації Аніщенка Михайла Анатолійовича «Державна антикорупційна політика України у сфері охорони здоров'я» відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора наук, а саме «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197, а також науковому паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Дисертація Аніщенка Михайла Анатолійовича «Державна антикорупційна політика України у сфері охорони здоров'я» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел, додатки, містить наукові положення, що мають наукову новизну, істотне значення в галузі державного управління щодо вдосконалення механізмів формування та реалізації державної антикорупційної політики України у сфері охорони здоров'я.

Актуальність теми дослідження. Незважаючи на активну державну антикорупційну політику у сфері охорони здоров'я – зміни у законодавстві та загальній концепції фінансування закладів охорони здоров'я, діджиталізація, посилення антикорупційних вимог до закладів охорони здоров'я через зміну їх організаційно-правової форми, підвищення впливу громадськості, корупція залишається однією із основних проблем як

української держави, так і суспільства. На жаль, на сьогодні дане твердження набуває все більшої актуальності, адже введення в Україні правового режиму воєнного стану відкрило «нові шляхи» для корупційних правопорушень у сфері охорони здоров'я.

Зважаючи на те, що сфера діяльності державного та самоврядного управління сферою охорони здоров'я досить широка – від загального управління до ліцензування медичної діяльності, акредитації медичних закладів, контролю щодо дотримання чинного законодавства та ліцензійних умов, ефективний розвиток управління у сфері охорони здоров'я можливий лише за умови взаємодії, системності та злагодженості у роботі механізмів публічного адміністрування.

Реформа, яка наразі триває у сфері охорони здоров'я, направлена саме на трансформацію процесів публічного управління та правового забезпечення її державно-управлінських відносин. Відповідно, основним завданням антикорупційної політики є забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також створення ефективного попереджувального механізму протидії корупції. Разом з тим, на жаль, корупційна складова в механізмі системи державного та самоврядного управління медичною сферою залишається значною. Однією з основних причин корупції у сфері охорони здоров'я є як слабка система державного управління, так і низький рівень юридичної відповідальності та контролю. Діючі наразі незалежні органи контролю, які безпосередньо здійснюють перевірку діяльності системи охорони здоров'я в Україні, теоретично функціонують, однак їх діяльність є недостатньо ефективною. «Недореформованість» сфери охорони здоров'я на сучасному етапі розвитку української держави призводить до порушення ст. 3 Конституції України «людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Розв'язання зазначеної проблематики можливе за умови комплексного підходу – поєднання антикорупційної політики, законодавчих норм, ефективного публічного управління, належної роботи антикорупційних інституцій, а також подальшої діджиталізації основних процесів діяльності.

Відсутність стратегічного визначення оптимальних шляхів упровадження медичної реформи в Україні обумовлює потребу комплексного теоретико-методологічного визначення основних механізмів та напрямів державного управління у сфері формування та реалізації державної антикорупційної політики України у сфері охорони здоров'я.

Потреба в теоретичному, методологічному та практичному вирішенні окреслених завдань підтверджує актуальність дисертаційної роботи, її важливість, наукову новизну, зумовлює мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, апробацію і практичне впровадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проведено в межах науково-дослідної роботи, яка виконувалась кафедрою соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету за темою: «Шляхи вирішення актуальних проблем охорони здоров'я України в умовах реформування на законодавчому рівні» (ДР № 0121U109170). Роль автора полягає в визначенні основних напрямів удосконалення державної антикорупційної політики України у сфері охорони здоров'я.

Наукова новизна дисертаційної роботи й отриманих результатів полягає в розв'язанні актуальної наукової проблеми теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів формування та реалізації державної антикорупційної політики України у сфері охорони здоров'я. Виконання завдань дисертаційного дослідження обумовило отримання результатів які мають наукову новизну за такими основними рівнями її актуалізації:

у перше:

- запропоновано основні напрями трансформації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я України, що дозволили обґрунтувати необхідність, з одного боку, дотримання принципу незалежності уповноваженої особи з питань запобігання корупції в закладах охорони здоров'я через затвердження на законодавчому рівні норми щодо підпорядкування уповноважених із питань запобігання корупції Національному агентству з питань запобігання корупції (НАЗК) та необхідності надання повноваження НАЗК призначати уповноважених у державні органи й установи без погодження з їх керівниками, а з другого – дотримання на підприємствах, установах та організаціях сфери охорони здоров'я вимог Розділу V Закону України «Про запобігання корупції» у частині, що стосується запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і визначення критеріїв оцінки діяльності уповноважених щодо запобігання корупції;

- обґрунтовано в процесі прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я використовувати, з обов'язковим передбаченням системи контролю, систему штучного інтелекту, що дозволяє забезпечити цифровізацію процесів видачі ліцензій на медичну практику, проведення

публічних закупівель, установлення інвалідності, щодо визначення шляхів лікування за кордоном та інших процесів за допомогою функціоналу відповідних програм, які на основі первинних даних приймають те чи інше рішення в певній справі, причому виклавши необхідну аргументацію;

- визначено, що наявність декларативних норм у законодавстві, які не мають чітких механізмів реалізації та контролю, є найбільшими корупційними чинниками у сфері охорони здоров'я, серед яких також окреслено безоплатність медичної допомоги, вибір лікаря та закладу охорони здоров'я, рівність закладів охорони здоров'я всіх форм власності;

удосконалено:

- визначення дефініцій «корупція», «корупційний ризик у системі державного управління», «державне управління корупційними ризиками», «чинники корупційних ризиків в процесі реалізації права на освіту сфері охорони здоров'я», «реабілітація», «державна антикорупційна політика у сфері охорони здоров'я», що дозволило сформулювати їх поняття та виокремити основні ознаки;

- положення щодо попередження корупційних ризиків, які наявні у Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби», та констатовано, що неврегульованість законодавства щодо визначення чітких критеріїв для заборони лікарського засобу надасть широку можливість уповноваженим особам МОЗ «неправомірно» та «необґрунтовано» розривати контракти на користь окремих фармацевтичних компаній, а це прямий корупційний ризик;

- визначення ролі громадських організацій у реалізації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я, що дозволило обґрунтувати подальше упровадження права на проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів і проєктів нормативно-правових актів, особливості подання за результатами експертизи відповідних пропозицій, а також надано пропозиції щодо створення відповідного підрозділу по роботі з громадськими об'єднаннями, який повинен отримати спеціальну підготовку задля кадрового підсилення українських антикорупційних органів;

- обґрунтування щодо необхідності подальшого удосконалення просвітницької діяльності громадян із питань своєчасного виявлення ознак корупційної поведінки та протидії їй, усвідомлення громадянами своїх прав у сфері охорони здоров'я та механізмів їх реалізації, формування доброчесності громадян як передумови запобігання та виявлення корупції;

дістали подальшого розвитку:

- особливості інституціоналізації державної антикорупційної політики

у сфері охорони здоров'я в Україні, що дозволило обґрунтувати статус Національної служби здоров'я як державного органу, який має функції з питань запобігання та виявлення корупції у надавачів медичних послуг різних форм власності через реальні механізми, визначені договорами про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій та інструментами електронної системи охорони здоров'я;

- визначення цілісної концепції удосконалення нормативно-правового регулювання державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я, що передбачає встановлення на законодавчому та підзаконному рівні прозорих процедур із чітким визначенням підзвітності діяльності як органів влади, так і надавачів медичних послуг, забезпечення ефективної діяльності Ради громадського контролю НСЗУ, підвищення оплати праці уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, постійної ротації антикорупційних кадрів;

- теоретичне обґрунтування пропозиції щодо імплементації позитивного досвіду Данії, який відзначається «абсолютною нетерпимістю» до корупції як у межах приватної медичної фірми, так й у взаємодії із зовнішніми партнерами;

- науково-методологічні розробки щодо визначення суб'єктів антикорупційного законодавства та запропоновано вважати суб'єктом, на якого поширюється антикорупційне законодавство фізичних осіб-підприємців, які реалізують продукцію, виконують роботу або надають послуги за договорами з фізичними особами (у контексті суб'єктів фармацевтичної діяльності, надавачів медичних послуг або народних цілителів), а також працівників фізичних осіб-підприємців, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, пропозиції, висновки, сформульовані в дисертації, можуть бути використані як підґрунтя для подальших досліджень, пов'язаних з удосконаленням механізмів формування та реалізації державної антикорупційної політики України у сфері охорони здоров'я.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи були враховані, впроваджені та використані у практичній діяльності під час підготовки, вдосконалення та упровадження нормативно-правових актів, які регулюють правове забезпечення антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я в Україні Запорізькою обласною державною адміністрацією (довідка № 08-32/2977 від 09.11.2022 р.), Запорізькою обласною радою (довідка № 01-27/0702 від 07.11.2022 р.), Запорізькою обласною прокуратурою (довідка про впровадження від 20.06.2024 р.), Запорізьким окружним адміністративним

судом (довідка про впровадження №02-21-23/1 від 12.03.2024 р.).

Теоретичні положення і наукові результати дослідження було впроваджено в освітньому процесі при викладанні таких дисциплін для студентів університету, як: «Медичне право України», «Клінічний реабілітаційний менеджмент», «Менеджмент в лабораторній медицині», «Правознавство та медичне законодавство», «Фармацевтичне право та законодавство». Окрім того, результати докторської дисертації використовуються при викладанні слухачам курсів тематичного удосконалення «Медичне право», «Медико-соціальна експертиза» та курсу спеціалізації «Організація і управління охороною здоров'я» (довідка про впровадження №01-10/24 від 03.10.2024 р.).

Публікації, що відтворюють наукові результати дисертації:

Монографії:

1. Єдиний медичний простір України: правовий вимір: монографія /О.Г. Алексєєв, М.А. Аніщенко, С.В. Скріпкін та інші /за заг. ред С.Г. Стеценка. Харків: Право, 2022. 672 с.

Особистий внесок: дослідження чинників корупційних ризиків у системі державного та самоврядного управління сферою охорони здоров'я.

Статті у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus

2. Anishchenko M, Gidenko I., Kaliman M., I Polyvaniuk V., Demianchuk Y. Artificial intelligence in medicine: legal, ethical and social aspects. *Acta Bioethica*. 2023. № 29(1). P. 63–72. DOI: <http://dx.doi.org/10.4067/S1726-569X2023000100063> (Scopus).

Особистий внесок: сформульовано правові аспекти використання штучного інтелекту в медицині.

3. Anishchenko M., Deliya Y., Filei Y., Mosaiev Y., Mykhailyk O. Innovative methods for counteracting pharmaceutical corruption in the preclinical research and clinical trials phase: the search for common international standards. *Palarch's journal of archaeology of egypt/egyptology*. Vol. 17. No. 3. 2020. P. 675–684. URL: https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_5/IJM_11_05_143.pdf, DOI: 10.34218/IJM.11.5.2020.143 (Scopus).

Особистий внесок: визначено інноваційні методи протидії фармацевтичній корупції.

4. Aleksieiev O., Anishchenko M. Legal professional restrictions of medical professionals under the legislation of Ukraine: problems and prospects. *Pathologia*. 2019. 16, № 2(46). С. 288–292 URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10166/1/20_Aleksieiev_Anischenko.pdf, DOI: 10.14739/2310-1237. 2019.2.177200 (Web of Sciences)

Особистий внесок: проведено системний аналіз із позицій медичного права комплексу законодавчих обмежень у професійній діяльності медичних працівників.

5. Anishchenko, M. A., Prasov, O. O., Krasnokutskyi, O. V., Glazunov, V. V., & Myrnyi, S. P. Implementation of Telemedicine in Medical Practice: Management and Theoretical-Legal Aspects. *Journal of Management World*, 2024(4), 440-444. <https://doi.org/10.53935/jomw.v2024i4.416> (Scopus).

Особистий внесок: визначено управлінські та теоретико-правові аспекти впровадження телемедицини в медичну практику.

6. Anishchenko M., Filei Y., Prasov O., Kornieiev Y., Shkabaro V. Artificial Intelligence in healthcare: Problems and prospects of ethical and legal regulation. *AGATHOS*, Volume 15, Issue 2 (29), 2024. P. 443-453. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/21554/1/Anishchenko.pdf> (Web of Sciences).

Особистий внесок: визначено проблеми та перспективи етично-правового регулювання штучного інтелекту в охороні здоров'я.

7. Anishchenko M., Oharenko V. Economic justification of corruption risks in the field of healthcare. *Baltic journal of economic studies*. 2023. Vol. 9. No. 2. P.40–47. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-2-40-47> (Web of Sciences).

Особистий внесок: обґрунтовано вплив корупційних ризиків у сфері охорони здоров'я.

8. Filei Y., Musiienko A., Gubka V., Gubar A., Anishchenko M. Introduction of innovative international experience of molecular genetic expertise in Ukraine: legal aspect. *Journal of complementary medicine research*. Vol.11. 2020. P. 91–97. DOI: [10.5455/jcmr.2020.11.02.14](https://doi.org/10.5455/jcmr.2020.11.02.14) (Web of Sciences).

Особистий внесок: обґрунтовано необхідність впровадження інноваційного міжнародного досвіду в сфері охорони здоров'я.

9. Trynova, Y., Anishchenko, M.; Kyrbiatiev, O.; Zelenskyi, Y.; Karpenko, A. Global bioethics and implementation of its principles in the criminal legislation of the countries of the continental law family. *Sortuz*. Volume 13, Issue 1, 24 April 2023, Pages 69-90. URL:

<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18708/1/131-trynova-et-al-sortuz.pdf> (Scopus)

Особистий внесок: запропоновано використання нового підходу у сфері сімейного права.

10. Anishchenko M., Aleksieiev O., Hamburh I. International legal standards for conducting biomedical experiments on animals: status and prospects of development. *Wiadomosci lekarskie*. 2019. Vol.72. No. 8.P. 1582–1585. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/11556/1/2019_08_29.pdf (Scopus).

Особистий внесок: обґрунтовано необхідність впровадження програми розвитку та підтримки сфери охорони здоров'я.

Статті у наукових фахових виданнях України:

11. Аніщенко М.А. Загальні засади та особливості здійснення антикорупційної діяльності в закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я. *Право та державне управління*. 2019. № 3. Т. 1. С. 116–123. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.3-1.18>

12. Аніщенко М.А. Організація антикорупційної діяльності в закладах охорони здоров'я: проблеми інституціалізації. *Держава та регіони*. Серія: «Державне управління». 2019. № 3. С. 16–22. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401-2019-3-3>

13. Аніщенко М.А. Поняття, ознаки та види корупції як негативного соціального явища. *Держава та регіони*. Серія: «Державне управління». 2020. № 1. С. 6–11. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.1.1>

14. Аніщенко М.А. Досвід антикорупційної політики іноземних держав: можливості для впровадження в Україні. *Право та державне управління*. 2020. № 1. Т. 2. С. 57–64. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.8>

15. Аніщенко М.А. Реалізація державної антикорупційної політики у народному цілителстві та інших видах діяльності в сфері охорони здоров'я. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 4. С. 9–17. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.1>

16. Аніщенко М.А. Реалізація державної антикорупційної політики в системі державного та самоврядного управління сферою охорони здоров'я. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 30. С. 32–37. DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.30.6>

17. Аніщенко М.А. Теоретико-методологічні основи управління корупційними ризиками у діяльності органів влади. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Серія: «Політичні науки та публічне управління». Випуск 3 (63). 2022. С. 7–12. DOI:

[https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-1](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-1)

18. Аніщенко М.А. Міжнародні стандарти державної антикорупційної політики. *Право та державне управління*. 2022. № 3. С. 140–146. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.3.21>

19. Аніщенко М.А. Дослідження чинників корупційних ризиків у фармацевтичній діяльності. *Держава та регіони*. Серія: «Публічне управління і адміністрування». 2022. № 4. С. 17–21. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.4.3>

20. Аніщенко М.А. Функції органів місцевого самоврядування щодо реалізації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 207–212. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.29>

21. Аніщенко М.А. Реалізація державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я в медичній діяльності. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2022. № 27. С. 237–243. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.27>

22. Аніщенко М.А. Функції громадських організацій щодо реалізації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я. *Держава та регіони*. Серія: «Публічне управління і адміністрування». 2022. № 3 (77). С. 18–26. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.3.3>

23. Аніщенко М.А. Основні напрями трансформації державної антикорупційної політики в сфері охорони здоров'я в медичній та фармацевтичній освіті. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: «Публічне управління та адміністрування». 2023. Т. 34 (73). № 2. С. 26–34. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/05>

24. Аніщенко М.А. Основні напрями трансформації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я у медичній діяльності. *Держава та регіони*. Серія: «Публічне управління і адміністрування». 2023. № 2 (80). С. 10–16. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.2>

25. Аніщенко М.А. Основні напрями трансформації державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я у фармацевтичній діяльності. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. Вип. 33. С. 131–135. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.33.24>

26. Аніщенко М.А. Сфера охорони здоров'я як об'єкт публічного управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. Вип. 34. С. 31–37. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.34.5>.

27. Аніщенко М.А. Дослідження чинників корупційних ризиків в системі державного та самоврядного управління сферою охорони здоров'я. *Держава та регіони*. Серія: «Публічне управління і адміністрування». 2023.

№ 1 (79). С. 25–30. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.1.4>

28. Аніщенко М.А. Основні чинники корупційних ризиків в процесі реалізації права на освіту у сфері охорони здоров'я. *Держава та регіони. Серія: «Публічне управління і адміністрування»*. 2023. № 3 (81). С. 12–19. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.3.2>

29. Аніщенко М.А. Поняття державної антикорупційної політики в сфері охорони здоров'я та її основні завдання. *Право та державне управління*. 2023. № 2. С. 82–88. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.2.12>

30. Аніщенко М.А. Інституціоналізація державної антикорупційної політики на підприємствах, установах та організаціях сфери охорони здоров'я. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. Вип. 35. С. 7–12. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.35.1>

31. Аніщенко М.А., Огаренко В.М. Чинники корупційних ризиків в реабілітаційній діяльності у сфері охорони здоров'я: зміст та заходи усунення. *Право та державне управління*. 2023. № 1. С. 188–196. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.27>

Особистий внесок: дослідження чинників корупційних ризиків у реабілітаційній діяльності, пропозиції щодо заходів усунення корупційних ризиків та умов їх реалізації.

32. Аніщенко М.А. Інноваційний досвід зарубіжних держав з реалізації антикорупційної діяльності в сфері охорони здоров'я. *Право та державне управління*. 2023. № 3. С. 64–70. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.9>

Статті в зарубіжних та міжнародних наукометричних виданнях

33. Anishchenko M., Hamburh L., Krasnokutskyi O., Glazunov V., Davidov P. Legal regulation of providing psychiatric care in Ukraine: problems and prospects. *Journal of law and social deviance*. Vol. 23. 2022. P. 77–119. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lawsodi23&div=8&id=&page=>

Особистий внесок: визначено проблеми та перспективи правового регулювання у сфері охорони здоров'я в Україні.

34. Riabchynska O., Stomatov E., Anishchenko M., Filei Y. Medical secrecy in the context of doctor's obligation and patient's right: legal analysis. *Journal of law and social deviance*. Vol. 24. 2022. P. 1–37. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lawsodi24&div=6&id=&page=>

Особистий внесок: проаналізовано правові аспекти обов'язків лікаря та права пацієнта.

35. Anishchenko M., Hamburh L., Kuian I., Klymenko O., Netska L. Tendencies in the development of legislative support in the sphere of mental health of the population in Ukraine and Spain. *Journal of Law and Social Deviance*. Vol. 25. 2023. P. 98–145. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lawsodi25&div=8&id=&page=>

Особистий внесок: визначено тенденції розвитку законодавчого забезпечення у сфері охорони здоров'я населення в Україні та Іспанії.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

36. Аніщенко М.А. Врегулювання конфлікту інтересів у закладах охорони здоров'я: загроза порушення трудових прав громадян України. *Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 23 лист. 2018 р.): у 2 ч. Дніпро: Біла К.О. 2018. С. 40–41.

37. Аніщенко М.А. Проблеми правової регламентації конфлікту інтересів за законодавством України. *Сучасні технології в умовах освітньої парадигми інформаційно-комунікативного суспільства*: матеріали Міжнародної науково-практичної мультидисциплінарної інтернет-конференції (м. Запоріжжя, 26 листопада 2018р.). Запоріжжя. С. 134–135.

38. Аніщенко М.А. Нові тенденції у формуванні правових компетентностей керівників закладів охорони здоров'я в рамках медичної реформи. *Актуальні проблеми медичного права: професійний погляд*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 29 листопада 2018 р.). Київ, 2019. 172 с. С. 18–21.

39. Аніщенко М.А. Питання антикорупційної освіти в сфері охорони здоров'я. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матеріали наук. семінару (м. Дніпро, 8 грудня 2018 р.). Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 44.

40. Аніщенко М.А. Основні напрями удосконалення антикорупційної діяльності в закладах охорони здоров'я. *Актуальні питання сучасної медицини і фармації*: зб. тез доп. наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів (м. Запоріжжя, 13-17 травня 2019 р.). Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. С. 166.

41. Аніщенко М.А., Рошиян Н.О. Антикорупційна діяльність у закладах вищої медичної освіти: основні напрями. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я*: зб. матеріалів науково-практ. круглого

столу (м. Запоріжжя, 23 травня 2019 р.). Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. С. 118–121.

42. Аніщенко М.А. Антикорупційна діяльність в приватних закладах охорони здоров'я як законодавчо передбачена необхідність. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я*: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Запоріжжя, 23 травня 2019 р.). Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 148 с. С. 27–29.

43. Аніщенко М.А. Працівники закладів охорони здоров'я як суб'єкти корупції. *Юридична наука та практика: виклики XXI століття*: збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 01 червня 2019 р.). Запоріжжя: громадська організація «Запорізький обласний центр культурного розвитку «Парнас», 2019. С. 29–32.

44. Аніщенко М.А. З історії міжнародного медичного права. *Соціальні, правові та управлінські аспекти розвитку охорони здоров'я: проблеми, перспективи, світовий досвід*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 05 лютого 2021 р.). Запоріжжя: Запорізький державний медичний університет, 2021. С. 82–84.

45. Аніщенко М.А. Типовий договір як засіб здійснення державної антикорупційної політики у сфері охорони здоров'я. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я-2021*: збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 27-28 травня 2021 р.). Запоріжжя. С. 15–17.

46. Аніщенко М.А. Протидія корупційним схемам обігу гуманітарної допомоги як окремий напрям державної антикорупційної політики в сфері охорони здоров'я. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я-2022*: збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 26-27 травня 2022 р.). Запоріжжя. С. 25–26.

47. Аніщенко М.А. Актуальні питання запобігання та виявлення корупції у закладах вищої освіти в сфері охорони здоров'я. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я-2023*: збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 30-31 травня 2023 р.). Запоріжжя. С. 7–10.

Опубліковані праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

48. Аніщенко М.А. Правові проблеми запобігання корупції в державних і комунальних закладах охорони здоров'я. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2018. № 3 (11). С. 354–362.

49. Аніщенко М.А., Алексєєв О.Г., Гамбург Л.С., Дічко Г.О. Конфлікт інтересів у антикорупційному законодавстві України: засіб запобігання корупції чи правовий абсурд? *Публічне право*. 2018. № 4 (32). С. 62–70.

50. Аніщенко М.А., Дічко Г.О., Алексєєв О.Г., Гамбург Л.С. Медична таємниця: проблема понятійного змісту та характеристика випадків правомірного розголошення. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. Ужгород. 2019. № 3. С. 126–129.

51. Аніщенко М.А. Перспективний розвиток правової освіти у сфері охорони здоров'я як гарантія реалізації медичної реформи в Україні. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2019. № 1(29). С. 67–73.

52. Аніщенко М.А. Антикорупційний менеджмент у закладах охорони здоров'я: правовий аспект. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2019. Т. 12. № 2(30). С. 209–214.

53. Аніщенко М.А. Інформована згода в педіатричній практиці: проблеми українського законодавства та перспективи їх вирішення. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2019. Т. 12. № 3(31). С. 379–384.

54. Аніщенко М.А. Основні тенденції сучасного реформування законодавства України у сфері охорони здоров'я. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2020. Т. 1. № 2(33). С. 278–286.

Усі результати, які винесено автором на захист, отримані самостійно і містяться в опублікованих роботах. У роботах, опублікованих у співавторстві, використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Особистий внесок дисертанта у колективні наукові роботи конкретизовано у списку праць здобувача, наведеному вище.

Запропоновано офіційних опонентів, які є провідними фахівцями із заявленої спеціальності та за темою дисертаційної роботи:

- доктора наук з державного управління, професора Бєлая Сергія Вікторовича, заступника начальника навчально-наукового центру організації освітнього процесу – начальника науково-методичного відділу Національної академії Національної гвардії України;

- доктора наук з державного управління, професора Антонову Людмилу Володимирівну, професора кафедри обліку і аудиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

- доктора наук з державного управління, старшого дослідника, Помазу-Пономаренко Аліну Леонідівну завідувача науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту Національний університет цивільного захисту України.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Аніщенка Михайла Анатолійовича «Державна антикорупційна політика України у сфері охорони здоров'я» здобувача відповідає спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а саме вимогам пунктів 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ від 17.11.2021 р. № 1197.

Автор роботи, Аніщенко Михайло Анатолійович, може бути представлений до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття ступеня доктора наук за спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Рекомендувати прийняти до захисту дисертацію Аніщенка Михайла Анатолійовича «Державна антикорупційна політика України у сфері охорони здоров'я».

Рецензенти:

Доктор наук з державного управління,
професор

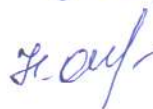
Олексій КРЮКОВ

Доктор наук з державного управління,
професор

Вікторія ШВЕДУН

Доктор наук з державного управління,
професор

Неллі ЛЕОНЕНКО